

Kuntayhtymän sisäisen valvonnan järjestäminen

Yhtymähallitus 20.02.2024 § 33
48/02.02.01/2024

Valmistelija

Kuntayhtymän johtaja

Kuntalain mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä huolehtii kuntayhtymässä yhtymähallitus. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttaminen on kuntayhtymän johtajan vastuulla. Hallintosäännön mukaan esimiehet vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta. He ohjeistavat alaisiaan. Lisäksi esimiehet vastaavat riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta. Konsernijohto vastaa konserniyhtiöiden ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Riskienhallinta on olennainen osa kuntayhtymän toimintaa ja johtamista. Riskienhallinnalla tarkoitetaan systemaattisia menettelytapoja, joilla tunnistetaan toimintaan kohdistuvia riskejä, arvioidaan tunnistettuja riskejä ja määritellään toimenpiteitä tunnistettujen riskien toteutumisen todennäköisyyden tai seurauksen vakavuuden pienentämiseksi. Lisäksi riskienhallintaan kuuluu säännöllinen raportointi kuntayhtymän johdolle.

Riskienhallintaa osana johtamisjärjestelmää pyritään kehittämään edelleen tuottamalla ajantasaista tietoa toimintaympäristön kehityksestä ja toimintaan ja rahoitukseen liittyvien tunnuslukujen kehityksestä. Tämä kehittää esimiesten tiedolla johtamista ja mahdollistaa nopeamman reagoinnin muuttuvissa tilanteissa. Tätä tehtävää palvelee johdon työpöytä-sovellus, joka tarjoaa esimiehille havainnollisen ikkunan ajantasaiseen tietoon.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan johtamisen, toiminnan suunnittelun ja ohjauksen, seurannan ja arvioinnin menettelyitä, jotka varmentavat toiminnan tuloksellisuutta, lainmukaisuutta sekä varojen ja resurssien asianmukaista hallintaa ja käyttöä. KPMG:n johdolla on tehty riskienhallinnan toimintamalli ja riskirekisteri. Riskien arvioinnissa merkittävimmiksi riskeiksi nousivat rahoituksen pieneneminen opiskelijamäärän vähentymisen vuoksi, epäselvät roolit ja vastuut, avainhenkilöriski, riski työuupumuksesta sekä kiinteistöriski iäkkäistä ja toiminnan tarpeeseen nähden ylisuuresta kiinteistökannasta. Riskien arviointia on syytä tarkastella uudelleen, kun ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uusiutuu vuonna 2024.

Hankeäskirjassa on ohjeistettu hankkeen suunnittelu, hakeminen ja toteuttaminen. Hanke on hyväksyttävä kuntayhtymän johtoryhmässä.

Talouden osalta merkittävimmät riskit liittyvät rahoituksen vähenemiseen laskevien opiskelijamäärien vuoksi sekä koulutuksen järjestämisen tarpeisiin nähden ylisuuren ja iäkkään kiinteistökannan aiheuttamiin kustannuksiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulma otetaan huomioon johtamis- ja hallintomenettelyiden kaikilla osa-alueilla ja se on osa

toiminnanohjausjärjestelmää. Yhtymähallituksen, johtavien viranhaltijoiden ja esihenkilöiden vastuulla olevalla sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan järjestelmää, vastuullista suhtautumista ja kehittyneitä toimintatapoja, joilla edistetään tavoitteiden ja hyvän hallintotavan mukaista toimintaa. Riskienhallintaan kuuluu toimintaympäristön analysointi, muutosten systemaattinen ja säännöllinen tarkastelu sekä vahvuuksien ja mahdollisuuksien aktiivinen hyödyntäminen. Lisäksi se sisältää merkittävien riskien ja niiden hallinnan menettelyiden dokumentoinnin ja tuloksellisen raportoinnin tilivelvollisille. Siihen kuuluu myös riskien hallintajärjestelmän ja prosessien toimivuuden seuranta, arviointi ja raportointi toimintakertomuksessa.

Johtavien viranhaltijoiden ja esihenkilöiden tehtävänä on johtaa ja ohjata toimintaa ja henkilöstöä. Lisäksi heidän on varmistettava tavoitteiden saavuttamista uhkaavien olennaisten riskien hallinta, seuranta sekä arvioida toimintatapoja ja tavoitteiden saavuttamista. Johtamis- ja hallintojärjestelmään sisältyvillä valvonnan ja riskienhallinnan menettelyillä edistetään mm. seuraavien tavoitteiden saavuttamista:

- 1) Toiminnan lainmukaisuus ja hyvä hallintotapa noudattamalla lakeja, asetuksia, sääntöjä, annettuja ohjeita sekä toimimalla hyvän hallintotavan mukaisesti.
- 2) Toiminnan tuloksellisuus edistämällä toimintojen säännönmukaisuutta, taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta sekä tuotteiden ja palvelujen laatua.
- 3) Omaisuuden ja varojen tehokas ja asianmukainen käyttö turvaamalla omaisuus ja varat menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, väärinkäytöksistä, huonosta hoidosta, virheistä, petoksista sekä muusta sääntöjenvastaisesta toiminnasta.
- 4) Oikean ja riittävän informaation saaminen kehittämällä ja ylläpitämällä johtamisen ja päätöksenteon edellyttämiä oikeita ja riittäviä tietoja hallinnosta ja taloudesta sekä esittämällä ne sovituisissa raporteissa.

Koulutus kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on määritelty kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan yhtymähallitukselle, yhtymävaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle. Esihenkilöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta johdolle esihenkilöfoorumeissa, joissa seurataan säännöllisesti erityisesti talouden toteutumista mm. vuosittaisten tilinpäätösanalyysien kautta. Raportoinnissa on varmasti edelleen kehitettävää.

Koulutus kuntayhtymällä on varsin kattavat toimintaohjeet, jotka koskevat koko kuntayhtymän toimintaa. On kuitenkin huomattu, että toimintaohjeiden tulkinnassa on joskus yksikkö- ja yksilökohtaisia eroja. Tähän haasteeseen pyritään vastaamaan kehittämällä prosesseja yhä enemmän koko kuntayhtymätasolla. Tästä esimerkkinä mm. hakupalveluyksikön perustaminen, jota kautta käsitellään kaikki jatkuvan haun kautta tulevat hakemukset.

Kuntayhtymän rahavarojen valvonta tapahtuu pankkitileille määriteltävillä käyttöoikeuksilla, jotka myöntää hallintosäännön mukaan yhtymähallitus.

Vuonna 2022 on otettu käyttöön paljon kyberturvallisuuteen liittyviä parannuksia sekä järjestelmien kautta että tiedottamalla ja opastamalla henkilöstöä toimimaan oikein sekä työpaikalla että myös kotona.

Henkilöstön salasanakäytäntöä on tiukennettu sekä on otettu monivaiheinen tunnistautuminen käyttöön yhä useammassa järjestelmässä.

Vuoden aikana on otettu käyttöön järjestelmien luokitus ja pilvitalennustilan varmistukset. Myös muita toimenpiteitä on tehty, joiden avulla ennaltaehkäistään mahdollisia kyberturvallisuusriskejä sekä palautumaan nopeammin kyberhyökkäyksestä.

Koulutuskuntayhtymä osallistuu vuosittain Taisto-harjoitukseen, missä harjoitellaan toimintaa kriisitilanteessa.

Tiedonhallintalain mukaisia dokumentteja on päivitetty sekä luotu uusia prosessikuvauksia eri tilanteissa toimimiseen esimerkiksi kyberhyökkäyksen aikana.

Kuntayhtymän omaisuus- ja toimintariskit on katettu vakuuttamalla If Vahinkovakuutus Oyj:ssä. Suurin omavastuu on 10 000 euroa. Vakuutusmeklarina toimii Justia Oy. Lowell Suomi Oy hoitaa kuntayhtymän perintäpalvelut.

Yhtymähallitus on myöntänyt esimiehille hankintavaltuudet ja määrittänyt niiden delegointioikeudet. Hankinnoissa noudatetaan hankintalakia ja kuntayhtymän hankintaohjetta. Hankintojen kilpailuttamisessa käytetään julkisen sektorin hankintayksiköille suunnattua Cloudia-kilpailutusjärjestelmää. Käytössä on Clouidian sopimusjärjestelmä, johon sisältyy myös tilaajavastuutietojen tarkastusliittymä ja sopimusten sähköinen allekirjoitus. Ostolaskujen tarkastus ja hyväksyntä tapahtuvat sähköisen järjestelmän avulla.

Esittelijä	Kuntayhtymän johtaja Matti Väänänen
Päätösehdotus	Yhtymähallitus merkitsee tiedoksi katsauksen kuntayhtymän sisäisen valvonnan järjestämiseen.
Päätös	Yhtymähallitus päätti siirtää asian myöhempään kokoukseen.